

працівників, в тому числі компенсація проїзду працівників на роботу на таксі, витрати на продовження відрядження у зв'язку з неможливістю виїхати через зміну розкладу пасажирського транспорту, операції з надання благодійної допомоги. У зв'язку з закриттям багатьох видів бізнесу на період карантину (розважальні, спортивні, туристичні та інші) перед бухгалтерським обліком поставлено завдання відображення нових видів програм лояльності до клієнтів (наприклад, придбання квитків на сеанс в кінотеатр після завершення карантину за зниженими цінами).

Взаємозв'язок з системою аудиту. Найбільшу увагу з метою дотримання вимог з якості аудиту аудиторам доводиться звертати на оцінку безперервності діяльності та розробку альтернативних процедур для збору достатніх та відповідних аудиторських доказів в умовах обмеження пересування.

Таким чином, процес ідентифікації вхідних даних зазнав коригування внаслідок змін податкового законодавства, появи деяких нових господарських операцій, зменшення кількості типових операцій підприємства, проте завдяки наявним елементам системи обліку досягається отримання вихідних даних у звичайному режимі. Практика ведення бухгалтерського обліку в умовах карантину в Україні показує, що завдяки таким властивостям системи, як взаємодія її елементів та цілісність, забезпечується дотримання стійкості і цілеспрямованості системи. Ціллю системи бухгалтерського обліку є забезпечення достовірною інформацією користувачів, що дозволяє зберегти довіру останніх до мови бізнесу в умовах суттєвих ризиків і сприяє посиленню економічної безпеки держави.

УДК 657 (477)

Швець В. Є.

к. е. н., доцент, професор кафедри обліку і аудиту

Львівський національний університет ім. І. Франка, м. Львів, Україна

УКРАЇНСЬКА ПАРАДИГМА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Важливість передбачити завдання парадигми обліку, аналізу і контролю в умовах надзвичайних ситуацій, вже актуальна в Україні упродовж тривання гібридної війни, яка має загрозу перерости у широкомасштабний процес. А пандемія, що охопила весь світ у 2020 р. ще раз підтверджує актуальність цієї проблематики, оскільки надзвичайні ситуації виступають у певній мірі індикаторами стійкості та ефективності національної парадигми обліку, аналізу і контролю у кожній країні. Тому для передбачення та прогнозування перспектив обліково-аналітичних наук у такій ситуації слід виходити з професійно орієнтованого трактування парадигми як системи знань, умінь, навиків та інструментів, щодо формування необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

Деталізуючи методологічні складові парадигми обліково-аналітичних наук, як і професійної діяльності, доцільно сприймати її зміст у динаміці та чиннико-

утворюючих композиціях. Причому трактувати складові парадигми необхідно як симбіоз адміністративних і ринкових концепцій, які при її зміні визначатимуть обліково-аналітичну систему суб'єктів господарювання.

Однак, реалії сьогодення показали неготовність системи адміністративного управління в Україні вирішувати першочергові завдання пов'язані з епідемією, що набула всесвітнього масштабу.

По-перше, це пов'язано з відсутністю комплексного нормативно-правового забезпечення впровадження та функціонування механізму соціально-економічних відносин в умовах виникнення надзвичайних ситуацій в Україні [1-2].

По-друге, це пов'язано з відсутністю реальних змін у нормативно-правовому полі відповідно до прийнятого євроінтеграційного вектора поступу (виконання угоди про асоціацію з Європейським Союзом від запланованих завдань у 2019 р. становить 37%) [3].

Відтак, адміністративні заходи у зв'язку із загрозою пандемії здійснюються в Україні в унісон діям країн Євросоюзу. Позитивним є те, що використання досвіду цивілізованих країн має більшу імовірність досягти успіху в боротьбі з пандемією застосовуючи превентивні заходи.

Головною метою цих заходів є зменшення ризиків поширення вірусу шляхом упровадження обмежень, щодо переміщення людей та їх скупчення. Ці обмеження стосуються пасажирських перевезень, роботи закладів громадського харчування та стаціонарних торговельних мереж. Заборонено зібрання та скупчення людей у зв'язку з видовищними заходами та масовими подіями.

Водночас, у період пандемії та обмежувальних заходів необхідно забезпечити громадян України продуктами і товарами першої необхідності на весь період карантину, а також зберегти робочі місця, максимально знизивши ризики банкрутства для суб'єктів господарювання діяльність яких призупинено. Не зважаючи на позитивні дії уряду, який приймає аналогічні заходи за взірцем високорозвинутих країн Євросоюзу в Україні такі дії супроводжуються виникненням нових проблем із синергійним ефектом. Наприклад, проблеми обмежень пасажирських перевезень вимагають особливого підходу в їх організації у період епідемій.

Головним завданням застосування обмежувальних заходів у пасажирському транспорті є мінімізація контактів, а саме: між пасажирами; між водієм і пасажирами. Якщо вирішення першої проблеми розпочалось запровадженням обмежень кількості пасажирів (спочатку до 10 осіб, пізніше – половиною сидячих місць), то стосовно обмежень контактів між водієм і пасажирами не зроблено кардинальних заходів, за винятком використання захисних масок і гігієнічних рукавичок [4]. Тоді як світова практика підтверджує, що найбільше переноситься вірус завдяки грошовим знакам (визначено на прикладі Китаю).

Повернемося до перших наслідків обмежуючих заходів. Насамперед, це транспортний колапс який призвів до неспроможності забезпечити доставку працівників до їх місць праці, а відтак загрожує економічній рецесії загалом. Самі

перевізники також потрапили у зону ризику банкрутства втративши попередній рівень рентабельності, а водії опинились в епіцентрі загрози бути зараженим через грошові операції з готівкою від яких, на відміну від водіїв Польщі і Євросоюзу ще не звільнені (розрахунки за допомогою платіжних карток унеможливають поширення ареалу вірусу шляхом руху готівки). Тобто, копіювання найкращого досвіду країн Євросоюзу і США без реальних реформ не може стати запорукою успіху в подоланні пандемії чи інших надзвичайних ситуацій.

Необхідними складовими елементами в організації протидії впливу негативних чинників в умовах надзвичайних ситуацій є насамперед науково-обґрунтовані принципи, дотримання яких зменшує ризики загрози.

Стосовно заходів з боротьби з епідеміями, як і аналогічних причин надзвичайних подій, такими принципами виступають: комплексність; системність; відповідальність. Аналогічно це стосується національної парадигми обліку, аналізу і контролю, яка повинна забезпечувати механізм вирішення концептуальних адміністративних рішень уряду.

Саме таке трактування парадигми обліку, аналізу і контролю, на нашу думку, дозволяє прийняти за основу стратегічну концепцію адміністрації в умовах надзвичайної ситуації та визначити інформаційні контури взаємозв'язку органів управління та суб'єктів господарювання. При цьому чітко окреслюється не тільки система лімітування, розподілу та постачання ресурсів зі зворотнім інформаційним зв'язком, але й прийняті обмежуючі умови (зниження контактів між людьми при пандемії).

З передбаченням суворого контролю у формуванні парадигми обліково-аналітичної системи до умов надзвичайних ситуацій має бути пристосований план рахунків обліку, який на жаль не передбачає багатоваріантності у вирішенні критичних завдань [5]. Тому, необхідно внести відповідні зміни до нормативних актів, щоб суб'єкти господарювання в Україні могли без проблем вирішувати задачі у зв'язку із надзвичайними ситуаціями. Спільно напрацьовані зміни є важливими з точки зору забезпечення продовольчої, економічної та енергетичної безпеки держави.

Список використаних інформаційних джерел

1. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. URL: № 368 <https://www.kmu.gov.ua/npas/5390215>(дата звернення 26.03.2020).

2. План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 223 (зі змінами згідно постанови №161 від 03.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223-2018-%D0%BF> (дата звернення 26.03.2020).

3. Загальний прогрес виконання угоди про асоціацію з ЄС становить 43%
URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1855643-zagalniy-progres-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-z-yes-stanovit-43> (дата звернення 03.03.2020 р.).

4. Кабмін розширив список видів торгівлі та діяльності, які можуть працювати під час карантину. URL: <https://tsn.ua/groshi/kabmin-rozshiriv-sписок-vidiv-torgivli-ta-diyalnosti-yaki-mozhut-pracyuvati-pid-chas-karantynu-1514748.html> (дата звернення 26.03.2020 р.).

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 26.03.2020 р.).